

Egy tavaszi napon körülbelül fél négykor kimerülten kutyagoltam hazafelé a Synge Street-i iskolából. A hazafelé vezető út távolabbi, azaz csatornaparti oldalán haladtam. Véletlenül fölnéztem a házra, amikor tizenöt yardnyira lehettem tőle, és kővé dermedve torpantam meg. A szívem vadul kalapált a bordáim között, és szememet a földre vetettem. Elrebegtem egy gyors imát. Riadtan néztem fel újra. Igen!

Flann O'Brien 13

NEHÉZ AZ ÉLET

(A nyomor exegézise)

(részlet)

A ház bejáratától balra és valami tizenöt yardnyira egy sudár fa állt az elülső kertben. Fejjel és vállal kimagasodva a fa fölé, de nem egészen mellette ott volt a bátyám. Úgy meredtem a kísértetre, mint ahogy a megbűvölt állatok a lecsapni kész mérges kígyóra a mesékben. Karjaival integetni kezdett, amitől én rosszul lettem, és a következő kép, amit láttam belőle, a háta volt. Vissza a ház felé haladt, és *a levegőben lépkedett!* Most már teljesen begyulladva gondoltam Másvalakire, aki a vízen járt. Ismét kétségbeesetten elfordítottam a fejemet, majd kis idő múltán nagy nehezen bebotladoztam a házba. Biztosan holtsápadt voltam, de bementem, és egy szót sem szóltam.

*

Beléptem a hálósobába.

A bátyám háttal nekem egy asztal fölé görnyedve valami apró fémtárgyat vizsgált. Felnézett, majd szórakozottan bólintott.

– Megengeded – mondtam idegesen –, megengeded, hogy kérdezzek valamit?

– Milyen kérdésről van szó? Van itt nálam egy csomó cucc.

– Figyelj ide. Amikor jöttem hazafelé valamivel korábban, téged láttalak a levegőben járni?

Megfordult, és rám bámult, majd hangosan felnevetett.

– Hát, az ördögbe is – kacagott –, gondolom, engem, bizonyos értelemben.

– Hogy érted?

– Érdekeset kérdeztél. Klassz látvány volt?

– Ha tudni akarod, természetellenesnek tűnt, és ha nem Istentől való hatalommal élsz, ha istentelen sötét üzelmeket folytatsz, szívből javaslom, keresd fel Fahrt atyát, mert ezek a dolgok nem vezetnek jóra.

Elvihogta magát.

– Nézz ki az ablakon – mondta.

14 Nem kellett kétszer mondania. Az ablakpárkány és egy, a fa tetejéhez közeli erős ág között egy erős drót feszült, amely, most már láttam, a csukott ablak alatt ért be, és valami feszítő alkalmatossággal oda volt erősítve az ágy fal felőli lábához.

– Mindenható Isten! – kiáltottam fel.

– Na, nem klassz?

– Egy kiköpött kötél táncos, azannyát!

– Jemtől kaptam a cuccot a Queen's-ből. Nincs benne semmi különös.

Ha holnap kifeszíteném ezt a kötelet a szobában keresztbe, csak egy lábnyira a padlótól, te magad is tudnál rajta járni nagyon kevés gyakorlás után. Mi különbség van? Mi különbség van aközött, hogy egy hüvelyk, vagy egy mér-föld magasan vagy? Az egyedüli gond az, amit lélektaninak neveznek. Új szó, de én már tudom, mit jelent. Az egyensúlyozás része gyerekjáték, és az a titka, hogy ki kell verna a fejedből a magasság gondolatát. Veszélyesnek *lát-szik*, persze, de ez a fajta veszély nagy üzlet. Biztonságos veszély.

– Mi történik, ha leesel és kitöröd a nyakadat?

– Hallottál már valaha Blondinról? Ágyban, párnák közt halt meg hetvenhárom éves korában, és ötven évvel ezelőtt átsétált egy drótkötélen a Niagara vízesés fölött, százhatvan lábnyira alatta pedig ott a dübörgő víztömeg. És több alkalommal is – volt, hogy egy embert vitt a hátán, megállt tojást sütni, nagyszerű ember volt, na. És nem fellépett egyszer Belfastban is?

– Szerintem, kezd elmenni az eszed.

– Pénzt fogok keresni, mert... terveim vannak, bizonyos nagyon fontos terveim. Nézd csak, mi van itt előttem. Nyomda. Az egyik Westland Row-i havertől kaptam, aki a nagybátyjától lopta. Egyszerűen működik, bár már régi.

Én azonban nem tudtam megfeledkezni arról a kötélről.

– Szóval te leszel a dublini Blondin?

– Hát, miért ne?

– A Niagara túl mesze van, persze. Gondolom, te majd a Liffey fölött feszítesz ki egy kötelet?

Összerezent, leejtett valami fémdarabot, és tágra nyílt szemmel felém fordult.

– Atyavilág – mondta –, most tényleg mondasz valamit. *Most tényleg mondasz valamit.* Kifeszíteni egy kötelet a Liffey fölött? A Mount Street-i álarcos fenegyerek! Ebben kész vagyon van – *kész vagyon!* Te úristen, miért nem jutott ez nekem az eszembe?

– Csak vicceltem, az ég szerelmére.

– *Vicceltél?* Remélem, még mondasz néhány ilyen viccet. Találkoznom kell Fahrt atyával ebben az ügyben.

– Hogy megáldjon, mielőtt az életedet kockára teszed?
– Fenét! Szervezőre van szükségem, menedzserre. Fahrtnak sok fiatal tanárt ismer, és megkérem, hogy hozzon össze az egyikkel. Belevaló banda. Emlékszel Frank Corkeyra? Volt már itt a házban, elvetemült jezsuita. Az az ember képes lenne a levegőbe röptetni Jeruzsálem falait két fontért. Ő lenne az én emberem. 15

– Aztán kirúgtná magát az iskolájából, mert segített egy ifjú eszelősnek kinyírni magát?

– Majd én rádumálom. Várj csak, meglátod.

Ezzel végéhez ért az aznapi meglepő eszmecsere. Titokban mulatva elképzelttem, ahogy a bátyám Fahrtnak atyán keresztül szervez meg egy kötél-táncos mutatványt a Liffey fölött, közben Mr Collopy nád karosszékeiben terpeszkedve hallgatja a felkérést pár méterrel odébb. Hallottam már földrengésekről, és az azokkal járó pusztításról. Itt aztán bizonyosan szörnyű földindulás lesz.

*

Amikor a teakellékek lekerültek az asztalról, Mr Collopy visszatért újságjához, ám egy idő után hirtelen felült, és a bátyámra meredt, aki vele szemben bóbiskolt a tűzhelynél.

– Beszélni akarok veled, uramöcsém – mondta minden átmenet nélkül.

A bátyám felült.

– Nos? – mondta. – Itt vagyok.

– Ismersz egy bizonyos személyt, név szerint Driscoll őrmestert a D.M.P.ⁱ-nél?

– Nem ismerem egy rendőrt sem. Távol tartom magam tőlük. Veszedélyes banda, akiket abban az arányban léptetnek elő, ahány embert sikerül bajba keverniük. És van egy módszerük, amivel a legtisztéletreméltóbb embert is nagy bajba tudják keverni.

– Nacsak, igazán? És mi az a módszer?

– Hamis tanúzás. Képesek megesküdni egy lyukra a földön. Mindegyik bugris parasztfajzat.

– Én Driscoll őrmesterről beszéltem a D.M.P.-nél –

– Kerry vademberei, ide a rozsdás bökök. A házibanya reggel hatkor kel, és tizenhárom adag reggelit rittyent egy rahedli krumpliból, plusz esetleg egypár kelkáposztalevél, tengerimálé, só, író. Reggeli Őuraságának, a Nacsóságának, a nyolc pulyának, három malacnak, mind egy fazékból. Ilyenfajta pojjácaik vigyáznak itt nekünk a törvényes rendre Dublinban.

– Mondom, Driscoll őrmester a D.M.P.-től. Itt volt ma reggel. Úgy segíjen, a rendőri kihallgatás mindig is a halálom volt, ráadásul az én koromban.

– Nos, arany szabály, hogy sose tegyünk semmilyen vallomást. Ne adjuk meg neki az örömet. Mondja azt, hogy először az ügyvédjével akar beszélni, akármivel is vádolja magát.

– Hogy engem vádol? Nem is rólam volt szó. *Téged* keresett.

16 Kérdéseket tett fel. Ebből még orbitális egy grimbusz lesz, nekem elhiheted.

– Mi, hogy *én*? Miért, hát *én* mit követtem el?

– Egy fiatal legény beleesett a folyóba Islandbridge-nél, beütötte a fejét, és majdnem megfulladt. Kórházba kellett szállítani. Driscoll őrmester és az emberei kikérdezték a fiút és a többi huligánt is, akik vele voltak. És szóba került a *te* neved.

– Nem ismerek semmiféle fiatal fiúkat Islandbridge-ben.

– Akkor honnan tudják a nevedet? Még ezt a címet is ismerték, és az őrmester mondta, volt náluk egy kis könyv a címünkkel a borítón.

– Láta a könyvet?

– Nem.

– Ez valami bunkó műve, akinek nem tetszem, aki valami vélt sérelem miatt akar rám szállni. Bajkeverő. Tele van velük a város. Átkozottul örülök, hogy elhúzik innen. Akkor már inkább ezer vérszomjas és züllött angol.

– Olyanra nem emlékszem, hogy valamire ne tudtál volna rögtön válaszulni. Te vagy az igazi kikezdetetlen férfiú.

– Márpedig én nem fogok olyasmi miatt izgulni, amit akár holmi vásott csatornatöltelék, akár egy vidéki zsernyák mond, vagy gondol.

– Driscoll őrmester szerint azok az ifjoncok ijesztően veszélyes szerkezettel kísérleteztek, afféle halálmásinériával. Kifeszítettek egy drótkötelet a Liffey fölött, és lámpaoszlophoz, vagy fához erősítették a két végét. Aztán ez a kis sutyerák belebújtatta a lábát egy pár különleges papucsba, vagy valami effélébe. Ehhez mit szólsz?

– Igazából semmit, kivéve, hogy a cirkuszra emlékeztet.

– Igen, vagy a Haláltáncra az Empire színháznál karácsonykor. Uramisten nézz le reánk, én még életemben nem hallottam ilyen gondatlanságról és bűnös különködésről. Én csak a szülőket sajnálom, szegény szenvedő szülőket, akik tövig koptatták az ujjukat, hogy felneveljék őket, és vénségükre saját szájuktól vonják meg az ételt, hogy a kis szarháziak iskolába járhassanak. Egy kis kenegetés jó mogyoróhájjal reggel-este, az hiányzik nagyon a fiataluraknak.

– És hogy került egyikük a vízbe?

– Mégis, mit gondolsz? Nekivág, elgyalogol ezen a dróton félútig, aztán rátör a frász, elszédül, beleesik a mély vízbe, a fejét meg beleveri egy úszó farönkbe. És azok a fityfirittyek persze úszni sem tudnak, egyikük sem. Isteni szerencse, hogy egy törvénytisztogató hallótávolságban volt. Meghallotta

a sikoltozást, meg a húhót, és segítségükre sietett. De egy munkanélküli érkezett oda legelőször. Együttes erővel kihalászták ezt a félholt fiatal fickót a folyóból, és fejtetőre fordították, hogy kieresszék belőle a vizet.

– Micsoda úszóbajnokok – vetette közbe a bátyám.

– Csak a Gondviselésen múlt, hogy azok az emberek ott voltak. 17

A kötéltáncos géniust kórházba kellett zsuppolni a Jervis Streetre, és ennek fele sem tréfa. Különben most talán éppen gyilkosság, vagy emberölés miatt hallgatnának ki.

– Mondtam már, hogy semmi közöm hozzá. Nem tudok semmiről. Nem hallottam semmiről.

– Gondolom, erre meg is esküdnél.

– Persze.

– És van pofád abból a székből notórius esküszegéssel vádolni azt a sokat szenvedett rendőrséget?

– Hiszen olyanok is, nem?

– A teremtésit, ha én volnék ott az esküdtek padján, tudnám is, kit gyanúsítsak az islandbridge-i esettel.

– Ha engem vádolnának ennek az ostoba csínynek a kitervelésével, semmi sem akadályozna meg, hogy lerántsam a leplet arról az aljas szélhámosról, aki foltot próbál ejteni a becsületemen.

– Igen, tudom én, mire akarsz kilukadni. Egyik hazugság a másikhoz vezet, míg végül úgy belegubancolódsz a hamisságba és a viszszatasztító esküszegésbe, hogy a Főírártáros, vagy Jegyző, vagy minek hívják, berekeszti az eljárást, és felküldi a papírokat a Legfőbb Államügyészhez. Na, akkor aztán nyakig merülnél a slamasztikába. Akár öt évet is kaphatnál hamis tanúzásért és a bíróság félrevezetéséért. És ugyanaz az islandbridge-i eset még ott várna rád, amikor kiengednek.

– Nagy ívben letojom az egész bagázst.

– Azt mondd? Hát, én nem. Ez az én házam.

– Tudja, hogy igen hamar elmegyek innen.

– És Driscoll őrmester mondta, hogy be kell menned a College Streetre kihallgatásra.

– Nem megyek semmilyen College Streetre. Driscoll őrmester meg elmehet a pokolba.

– Ne halljak trágár, mocskos beszédet ebben a házban, mert hamarabb kipenderülsz innét, mint gondolnád. Nagyon tévedsz, ha azt hiszed, eltűröm, hogy rendőrök járkáljanak a nyakamra a te aljas, megvetésre méltó mesterkedéseid miatt, amivel együgyű fiatal embereket csapsz be –

– Ó, zagyvaság!

– És kirablod őket, elrablod a pénzt, amit nem is ők kerestek, hanem munkában őszült szüleik és gondviselőik pénztárcájából csentek el.

– Megmondtam, nem ismerek semmilyen együgyű fiatalokat Island-bridge-ben. És aki fiatalokat ismerek, azok nem együgyűek.

– Neked van az egyik legaljasabb és leghazugabb nyelved egész Írországbán, és ez az igazság. Hitvány taknyos kis jöttment vagy, semmi
18 más. Isten bocsásson meg, ha valamiben én vagyok hibás a neveltetésed miatt.

– Miért nem azokat a varjakat hibáztatja, a szent Kersztény Testvériséget? Isten Nyekkent Szolgái.

– Nem egyszer szóltam már, hogy ne szentségtelenítsd meg a könyhámat azzal, hogy gyáván szidalmazod ezeket az odaadó, fennkölt keresztény tanárokat.

– Hallom, Cruppy testvér hamarosan odadobja a gallért és megnősül.

– Szavamra – rikácsolta Mr Collopy –, nem nőtted még ki a pálcát. Ne feledd. Egy jó kis náspángolás csodákra képes.

Látszott, hogy igen feldühödött. A bátyám megvonta a vállát, és nem szólt semmit, de jól jött, hogy épp ekkor kopogtattak a külső ajtón. Mr Rafferty volt az, aki eleinte húzódozott attól, hogy invitálásomra beljebb kerüljön.

– Csak erre jártam – mondta. – Csak Mr Collopyval akartam beszélni egy pillanatig.

De azért bejött. Örömmel láttam, hogy a viszálykodás odabenn hirtelen alábbhagyott.

(Fordította: Csizmadia Gábor)

in Johu Urdike . Eastwicksi boszorkanyok
 p. 135

Nil igitur
 mors est, ad nos neque
 perfinet hylum,
 quandoquidem natura
 animi mortalis habetur.
 . Lucretius .

Semmi tehát a halál és így
 senkit se féltsen meg, mintha tudjuk,
 hogy a lélek lénye halandó. / Tölgy Écsy fordítása

